

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(4)	(1)	(4)	(3)	(1)	(3)	(2)	(1)	(2)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(2)	(1)	(4)	(4)	(3)	(2)	(1)	(1)	(1)	(1)

שאלה	21	22	23
תשובה	(1)	(4)	(4)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: אמין : לסמוך -

היחס: אמין הוא מישהו שניתן לסמוך עליו.
א' הוא מישהו שניתן ב' עליו.

תשובה (1): נגיש : להגיע. האם נגיש הוא מישהו/משהו שניתן להגיע אליו? כן. נגיש הוא מה שיש אליו גישה, שהגישה אליו נוחה, כלומר משהו שניתן להגיע אליו.

תשובה (2): בריא : להחלים. האם בריא הוא מישהו שניתן להחלים עליו? לא. מישהו בריא אינו צריך להחלים.

תשובה (3): חריג : להיטמע. האם חריג הוא מישהו שניתן להיטמע עליו? לא. חריג הוא מי שלא הצליח להיטמע.

תשובה (4): נדיב : לתרום. האם נדיב הוא מישהו שניתן לתרום עליו? לא.

תשובה (1).

2. השאלה: את : דחפור -

היחס: את ודחפור הם כלי עבודה המשמשים לאותה מטרה כאשר הדחפור הוא כלי גדול יותר.
א' ו-ב' משמשים לאותה מטרה, כאשר ב' הוא גדול יותר.

תשובה (1): דלת : שער. האם דלת ושער משמשים לאותה מטרה, כאשר השער הוא גדול יותר? לא. אמנם דלת ושער משמשים לאותה מטרה – כניסה, אולם השער אינו בהכרח גדול יותר.

תשובה (2): מיקרופון : רמקול. האם מיקרופון ורמקול משמשים לאותה מטרה כאשר הרמקול גדול יותר? לא. מיקרופון ורמקול אינם משמשים לאותה מטרה.

תשובה (3): מגדל : מגדלור. האם מגדל ומגדלור משמשים לאותה מטרה כאשר המגדלור גדול יותר? לא. מגדלור הוא סוג של מגדל, מגדל שבראשו נמצאת מנורה המיועדת להאיר את הדרך.

תשובה (4): רוגטקה : תותח. האם רוגטקה ותותח משמשים לאותה מטרה כאשר התותח גדול יותר? כן. רוגטקה ותותח משמשים ליידוי: רוגטקה ליידוי אבנים, ותותח ליידוי/ירי פגזים, כאשר התותח גדול יותר.

תשובה (4).



3. השאלה: **טען** : סוללה – (טען = העמיס ; סוללה = קבוצת כלי ירייה כגון תותחים, מרגמות)

היחס : לטעון זה להכין את הסוללה לקראת פעולה.
א' היא פעולה שמטרתה להכין את ב' לפעולה.

- תשובה (1): חידד : עיפרון. האם **לחדד** היא פעולה שמטרתה להכין את העיפרון לפעולה? כן.
תשובה (2): חייג : טלפון. האם **לחייג** זו פעולה אשר מטרתה להכין את הטלפון לפעולה? לא.
תשובה (3): נסע : מכונית. האם **לנסוע** היא פעולה אשר מטרתה להכין את המכונית לפעולה? לא.
תשובה (4): שתל : עציץ. האם **לשתול** היא פעולה אשר מטרתה להכין את העציץ לפעולה? לא. **עציץ** אינו מכשיר שיש להפעילו.

תשובה (1).

4. השאלה: **פמוט** : נגה - (נגה = לזהור ; להקרין אור)

היחס : פמוט הוא כלי שבתוכו שמים משהו (נר) שמפיץ נגה.
א' הוא כלי שבתוכו שמים מה שמפיץ ב'.

- תשובה (1): באר : שתיה. האם **באר** היא כלי שבתוכה שמים משהו המפיץ שתיה? לא. מן הבאר מוציאים מים, שבהם משתמשים לשתיה.
תשובה (2): מיתר : צליל. האם **מיתר** הוא כלי שבתוכו שמים משהו שמפיץ צליל? לא. המיתר עצמו הוא מה שמשמש להפקת צלילים.
תשובה (3): ארובה : עשן. האם **ארובה** היא כלי שבתוכו שמים מה שמפיץ עשן? לא. הארובה עצמה היא הכלי/מכשיר שמפיץ עשן.
תשובה (4): אגרטל : ניחוח. האם **אגרטל** הוא כלי שבתוכו שמים מה שמפיץ ניחוח? כן. **אגרטל** הוא כלי שבתוכו שמים פרחים, שהם מפיצים ניחוח.

תשובה (4).

5. השאלה: **לאלתר** : שהייה - (לאלתר = מידית ; במהירות המרבית)

היחס : לאלתר זה מיד, כלומר ללא שהייה.
א' הוא משהו ללא ב'.

- תשובה (1): משתמט : חובה. האם **משתמט** הוא משהו ללא חובה? לא. **משתמט** הוא מי שמתחמק מביצוע חובה כלשהי.
תשובה (2): פחדן : חשש. האם **פחדן** הוא משהו ללא חשש? לא. **פחדן** הוא מי שיש לו חששות רבים.
תשובה (3): לשווא : תועלת. האם **לשווא** הוא משהו ללא תועלת? כן.
תשובה (4): למכביר : מעט. האם **למכביר** הוא משהו ללא מעט? לא. פירוש המילה **למכביר** אינו הרבה, כלומר **לא** מעט, כי אם בשפע, לרוב.

תשובה (3).



6.

השאלה: **ספר**: **ביוגרפיה** - (ביוגרפיה = ספר אשר מתאר את קורות חייו של אדם כלשהו)

היחס: ביוגרפיה היא סוג של ספר.
ב' הוא סוג של א'

תשובה (1): ציור: דיוקן. האם **דיוקן** הוא סוג של **ציור**? כן.

תשובה (2): ציור: דיוקן עצמי. האם **דיוקן עצמי** הוא סוג של **ציור**? כן.

תשובה (3): סרט: תסריט. האם **תסריט** הוא סוג של **סרט**: לא. **התסריט** הוא המחזה שאותו מעבדים ל**סרט** או התמליל של **הסרט**.

תשובה (4): סרט: מותחן. האם **מותחן** הוא סוג של **סרט**: כן. **מותחן** הוא סרט מותח.

מכיוון שמצאנו כי 3 מהתשובות מתאימות ליחס שמצאנו, עלינו לחדד את היחס:

ביוגרפיה היא ספר שמתאר אדם מסוים, כלומר **ב'** הוא **א'** שמתאר מישהו מסוים.

כעת נבדוק איזו מהתשובות הנותרות מתאימות ליחס שמצאנו:

תשובה (1): ציור: דיוקן. האם **דיוקן** הוא **ציור** שמתאר אדם מסוים? כן.

תשובה (2): ציור: דיוקן עצמי. האם **דיוקן עצמי** הוא **ציור** שמתאר אדם מסוים? כן, אולם **דיוקן עצמי** הוא **ציור** שמתאר את מי שיצר את הציור, בעוד **ביוגרפיה** אינה בהכרח מתארת את מי שכתב אותה אלא יכולה לתאר את קורותיו של מישהו, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): סרט: מותחן. האם **מותחן** הוא **סרט** שמתאר אדם מסוים? לא.

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

השאלה: לפניכם פסקה שנכתבה כתשובה לשאלה:

"אכן, ציפורים ממינים מסוימים, הנוודות עם בוא הסתיו ממרכז אירופה לאפריקה, אינן עפות בקו האווירי הקצר ביותר מצפון לדרום, אלא עפות תחילה מערבה או מזרחה, מגיעות למצר גיברלטר או לחופי ארץ ישראל, ורק אז הן פונות דרומה לעבר אפריקה. כך הן יכולות לחצות את הים התיכון בנקודה הצרה ביותר – מצר גיברלטר, או להימנע לגמרי מלעוף מעל הים – לעוף מעל חופי ארץ ישראל. בכך נמנעים מינים אלה מסכנת טביעה."

איזו מהשאלות הבאות היא המתאימה ביותר להיות השאלה שהפסקה משיבה עליה?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות, ונבדוק מי מהן יכולה להיות השאלה שעליה עונה הפסקה:

תשובה (1): מדוע ציפורים ממינים מסוימים עוברות מעל מצר גיברלטר, ואילו ציפורים ממינים אחרים – מעל חופי ארץ ישראל?

תשובה זו אינה נכונה. הפסקה לא נתנה תשובה לשאלה מדוע ציפורים ממינים מסוימים עוברות מעל מצר גיברלטר ומינים אחרים עוברים מעל חופי ישראל, אלא מה היא הסיבה שבגינה הציפורים נמנעות מלעוף מעל הים.

תשובה (2): מה הסיבות שציפורים ממינים מסוימים נוודות מאירופה לאפריקה?

התשובה אינה נכונה. הפסקה לא נתנה תשובה לשאלה מה הסיבות שהציפורים נוודות, אלא מדוע הן בוחרות במסלול שאינו כולל תעופה מעל הים.

תשובה (3): מדוע ציפורים ממינים מסוימים, הנוודות מאירופה לאפריקה, מאריכות את מסלול הנדידה שלהן.

זו התשובה הנכונה. הפסקה מציינת שהציפורים אינן עפות בקו האווירי הקצר ביותר אלא פונות לכיוון מזרח או מערב, על מנת לחצות את הים התיכון בנקודה הצרה ביותר או שלא לעוף מעל הים, ובכך להימנע מסכנת טביעה, ובכך מספקת הסבר לשאלה מדוע הציפורים מאריכות את מסלול נדידתן.



תשובה (4): מה מסכן את הציפורים הנוודות ממרכז אירופה לאפריקה?

זו אינה התשובה הנכונה. אמנם בפסקה מצוין גורם המסכן את הציפורים – טביעה בים, אולם אם אכן השאלה הייתה "מהו הגורם המסכן את הציפורים?" היה מספיק שהפסקה תציין גורם זה, ואין כל צורך בהסבר שקדם לו בנוגע לבחירתן שלא לעוף במסלול הקצר ביותר.

תשובה (3).

8.

השאלה: פרופ' אמילי מרטין מייחסת למדע שני מאפיינים החורגים מתפקידו המסורתיים: המדע אינו רק ניסיון תמים לתאר תופעות ולהעניק להן מסגרת תיאורטית התחומה בחוקיו של עולם הטבע, אלא, בדומה לאמצעי התקשורת, הוא משקף את החברה שבה נוצר, ובה במידה הוא גם מעצב אותה. יש כאן מערכת של ראי כפול: המדע הוא בבואתה של החברה, אך גם הוא עצמו משתקף בה.

על פי פרופ' מרטין, מהם שני המאפיינים של המדע החורגים מתפקידו המסורתיים?

פתרון: לפי פרופ' מרטין, שני המאפיינים של המדע החורגים מתפקידו המסורתיים הם שיקוף/תיאור של עולם הטבע וד בבד עיצוב של אותו עולם. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): ניסיון לתאר תופעות מעולם הטבע, ובה בעת גם לעצב אותן.

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה "המדע אינו רק ניסיון תמים לתאר תופעות.. אלא ..".

תשובה (2): שיקוף החברה שהוא פועל בה, ובה בעת גם השפעה עליה

זו התשובה הנכונה. לפי הפסקה: "יש כאן מערכת של ראי כפול, המדע הוא בבואתה של החברה, אך גם הוא עצמו משתקף בה".

תשובה (3): תיאור תופעות, ובה בעת גם הענקת מסגרת תיאורטית לתופעות אלו

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה "המדע אינו רק ניסיון תמים לתאר תופעות ולהעניק להן מסגרת תיאורטית.. אלא ..".

תשובה (4): הצבת בבואה מול החברה, ובה בעת גם שיקוף המתרחש בה

תשובה זו אינה נכונה. הצבת הבבואה מול החברה, ושיקוף המתרחש בה.

תשובה (2).

9.

השאלה: התרבות המעקודית העתיקה ראתה ב _____ מעלה חשובה ביותר, המעידה רבות וטובות על מי שניחן בה. _____, באגדה המעקודית על קרבליוס, _____ מיוחסת _____.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): התרבות המעקודית העתיקה ראתה בקור רוח מעלה חשובה ביותר, המעידה רבות וטובות על מי שניחן בה. ואולם, באגדה המעקודית על קרבליוס, היכולת לעמוד בפני סכנות בלי להניד עפעף מיוחסת דווקא לנבל זה.

תמצות: **החלק הראשון:** התרבות המעקודית ראתה בקור רוח תכונה חשובה שמעידה על מי שניחן בה.

החלק השני: לפי האגדה המעקודית קרבליוס הנבל נודע בקור רוחו.

מילת היחס בין שני החלקים היא "ואולם", ומכאן שאמור להיות ביניהם יחס של ניגוד, יחס שאמנם קיים ביניהם, ולפיכך זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).



10. השאלה: _____ אריאלה כמה רומנטית הייתה בעיניה הצעת הנישואין של יותם בטיסה בכדור פורח, _____ שיש מי שסבור שטיסה בכדור פורח אינה _____, אלא עשויה להיות _____ . אפילו כעת אני מתקשה להאמין בכך, _____ שלאחרונה קראתי בעיתון שבחוו"ל יותר ויותר צעירים מציעים נישואין בדרך זו.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): **אף ששמעתי מאריאלה כמה רומנטית הייתה בעיניה הצעת הנישואין של יותם בטיסה בכדור פורח, עדיין התקשיתי להאמין שיש מי שסבור שטיסה בכדור פורח אינה רק חוויה רומנטית, אלא עשויה להיות גם התנסות מפחידה.** אפילו כעת אני מתקשה להאמין בכך, **אף** שלאחרונה קראתי בעיתון שבחוו"ל יותר ויותר צעירים מציעים נישואין בדרך זו.

תמצות: **החלק הראשון:** אפילו ששמעתי מאריאלה שהצעת הנישואין בכדור פורח הייתה רומנטית, עדיין הופתעתי לגלות שיש אנשים שחושבים שטיסה בכדור פורח אינה רק חוויה רומנטית אלא התנסות מפחידה.

כבר בשלב קריאת החלק הראשון של המשפט ניתן לפסול את התשובה. מוזר לטעון שסיפורה של אריאלה בדבר החוויה הרומנטית שהיוותה עבורה הטיסה, גורמת למחבר לחשוב כי יש אנשים הרואים בטיסה בכדור פורח חוויה מפחידה.

תשובה (2): **לולא סיפרה לי אריאלה כמה רומנטית הייתה בעיניה הצעת הנישואין של יותם בטיסה בכדור פורח, לעולם לא הייתי מאמינה שיש מי שסבור שטיסה בכדור פורח אינה רק התנסות מפחידה, אלא עשויה להיות גם חוויה רומנטית.** אפילו כעת אני מתקשה להאמין בכך, **אף** שלאחרונה קראתי בעיתון שבחוו"ל יותר ויותר צעירים מציעים נישואין בדרך זו.

תמצות: **החלק הראשון:** אם לא הייתי שומעת מאריאלה שהצעת הנישואין הייתה רומנטית, לא הייתי חושבת שיש אנשים שחושבים שטיסה בכדור פורח אינה התנסות מפחידה אלא חוויה רומנטית, כלומר: מכיוון ששמעתי שהצעת הנישואין הייתה רומנטית, אני מאמינה שיש אנשים שחושבים שהטיסה היא לא חוויה מפחידה אלא חוויה רומנטית.

חלק שני: אפילו עכשיו אני מתקשה להאמין בכך (שאנשים רואים בטיסה בכדור פורח משהו רומנטי), למרות שקראתי שלאחרונה יותר ויותר צעירים בחוו"ל מציעים נישואין בדרך זו. מכיוון שהמשפט שקיבלנו הגיוני, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

11. השאלה: הטענה שהתפתחות השפה _____ הופעת האדם המודרני, לפני כמאה אלף שנים, זוכה לתמיכה _____ החוקרים. אחת _____ היא דין פאלק, והיא טוענת שהשפה התפתחה _____: "אם האדם הקדם-מודרני לא השתמש בשפה ושכלל אותה, הייתי רוצה לדעת מה כן עשה במוחו ההולך וגדל."

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): הטענה שהתפתחות השפה **החלה זמן רב לפני** הופעת האדם המודרני, לפני כמאה אלף שנים, זוכה לתמיכה **רחבה בקרב** החוקרים. אחת **ממתנגדיה הבולטים** היא דין פאלק, והיא טוענת שהשפה התפתחה **בתקופה מאוחרת הרבה יותר**: "אם האדם הקדם-מודרני לא השתמש בשפה ושכלל אותה, הייתי רוצה לדעת מה כן עשה במוחו ההולך וגדל."

תמצות: **החלק הראשון:** רוב החוקרים תומכים בטענה שהתפתחות השפה החלה לפני הופעת האדם המודרני. **החלק השני:** דין פאלק מתנגדת לטענה זו, כלומר סבורה שהשפה התפתחה בתקופה מאוחרת יותר. בציטוט המובא מובעת תמיהה לגבי האדם הקדם-מודרני. מה עשה במוחו ההולך וגדל אם לא כדי להשתמש בשפה ולשכלל אותה.

מהציטוט ניתן להסיק כי פאלק סבורה שהתפתחות השפה החלה לפני האדם הקדם-מודרני, ולכן התשובה נפסלת, וניתן להבין שעלינו לחפש תשובה אשר ממנה עולה כי פאלק תומכת בטענה שהשפה התפתחה לפני האדם הקדם-מודרני.

תשובה (2): הטענה שהתפתחות השפה התרחשה רק עם הופעת האדם המודרני, לפני כמאה אלף שנים, זוכה לתמיכה רחבה, אך איננה מקובלת על כל החוקרים. אחת ממתנגדיה הבולטים היא דין פאלק, והיא טוענת שהשפה התפתחה בשלב מוקדם יותר של התפתחות האדם: "אם האדם הקדם-מודרני לא השתמש בשפה ושכלל אותה, הייתי רוצה לדעת מה כן עשה במוחו ההולך וגדל."

תמצות: החלק הראשון: הטענה שהתפתחות השפה החלה רק עם הופעת האדם המודרני זוכה לתמיכה רחבה אך לא מוחלטת, כלומר השפה התפתחה בשלב מאוחר. החלק השני: דין פאלק היא מהמתנגדים לטענה - היא סבורה שהשפה התפתחה בתקופה מוקדמת יותר של התפתחות האדם. בציטוט המובא מובעת תמיכה לגבי מה עשה האדם הקדם-מודרני במוחו ההולך וגדל אם לא כדי להשתמש בשפה ולשכלל אותה. מהציטוט המובא בסוף המשפט ניתן להסיק כי פאלק סבורה שהתפתחות השפה החלה לפני האדם הקדם-מודרני. מכיוון שקיבלנו משפט הגיוני, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

12. השאלה: חוקרים שיערו כי כאשר ציפייה אופטימית של אדם מחוויה כלשהי מתבדה, הוא מעריך את החוויה כגרועה משהייתה באמת, וכאשר ציפייה פסימית מתבדה – הוא מעריך אותה כטובה משהייתה. כדי לבחון את ההשערה הם ערכו ניסוי, ובו הנבדקים חולקו לשלוש קבוצות: לנבדקים מקבוצה א נאמר שיקבלו גלידה טעימה במיוחד, לנבדקים מקבוצה ב – שיקבלו גלידה שטעמה רע, ולנבדקים מקבוצה ג נאמר רק שיקבלו גלידה. כל הנבדקים קיבלו גלידה זהה, שטעמה לא היה רע אבל גם לא טוב במיוחד, והתבקשו לתת לה ציון. להפתעת החוקרים, התוצאות שהתקבלו היו הפוכות משציפו.

איזו מן התוצאות מתאימה להיות תוצאת הניסוי?

פתרון: לפי ההשערה המקורית כאשר ציפייה אופטימית של אדם מתבדה, הוא מעריך את החוויה כגרועה משהייתה באמת, וכאשר ציפייה פסימית מתבדה האדם מעריך את החוויה כטובה משהייתה. מכיוון שלנבדקים ניתנה גלידה שהייתה 'בינונית', הרי שהיינו מצפים שהנבדקים מקבוצה א, אשר ציפו לגלידה טעימה במיוחד, ידווחו על חוויה גרועה, והנבדקים מקבוצה ב אשר ציפו לגלידה שטעמה רע, ידווחו על חוויה טובה במיוחד. מכיוון שנכתב כי התוצאות היו הפוכות משציפו החוקרים, הרי שהנבדקים מקבוצה א נתנו לגלידה את הציון הגבוה ביותר ואילו הנבדקים מקבוצה ב נתנו לה את הציון הנמוך ביותר.

תשובה (1).

13. השאלה: גלעד חיבר גיטרה חשמלית למגבר בעזרת כבל, וכשהחל לנגן הבחין בתקלה. כדי לבדוק באיזה מפריטי הציווד מצוי מקור התקלה – בגיטרה, בכבל או במגבר – ביקש גלעד לשאול מחברו ציוד חלופי, תקין. גלעד רוצה לשאול מחברו כמה שפחות פרטי ציוד.

בהנחה שרק אחד מן הפריטים מקולקל, איזו מהאפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הציווד ששאל גלעד כדי שיוכל לאתר את מקור התקלה בוודאות?

פתרון: לפי נתוני השאלה גלעד רוצה לשאול את מספר פריטי הציווד המינימלי.

ברור שאם גלעד ישאל מחברו את כל 3 הפריטים, כפי שמוצע בתשובה (2), הוא יוכל למצוא בוודאות את מקור התקלה, שכן בכל פעם הוא יוכל להחליף פריט ציוד אחר עד שתתברר זהותו של הפריט המקולקל, אולם עלינו לבדוק האם ניתן לאתר את מקור התקלה בעזרת מספר קטן יותר של פריטי ציוד, למשל, שני פריטי ציוד. אם גלעד ישאל מחברו גיטרה וכבל, כפי שמוצע בתשובה (4), הרי שאם מקור התקלה הוא בגיטרה או בכבל, הרי שהחלפת פריטי ציוד אלו בפריטים ששאל מחברו תגלה את זהות התקלה, ואם לאחר החלפת אחד מפריטים אלו לא תיעלם התקלה, הרי שגלעד יידע בוודאות כי מקורה של התקלה בפריט השלישי, כלומר במגבר. מצאנו כי מספיק לשאול שני פריטי ציוד על מנת לגלות את זהות התקלה.

כעת עלינו לשאול עצמנו האם שאילת פריט אחד, כפי שמוצע בתשובות (1) ו-(3), יוכל להביא לאיתורה הוודאית של התקלה. התשובה שלילית, מכיוון שבכל מקרה בו גלעד ישאל פריט ציוד אחד מחברו, אם מקור התקלה הוא באחד משני הפריטים שגלעד לא שאל מחברו, הרי שהוא לא יוכל לקבוע בוודאות מה מקורה של התקלה.

תשובה (4).

14. השאלה: אמצעי תקשורת מרכזיים מקפידים להציג את העמדות השונות בסוגיות שונות כשוות-מעמד, וזאת כדי לאפשר לצרכן התקשורת להכריע ביניהן בעצמו. ואולם, לעתים ההצגה המאוזנת היא בערכי הצרכן. לדוגמה, כתבה המעניקה נפח שווה לדבריו של מדען הסבור כי האדם תורם למגמת ההתחממות העולמית – סברה המקובלת על הרוב המכריע של הקהילייה המדעית – ולדבריו של מדען החולק על כך, יוצרת את הרושם השגוי ששתי העמדות שוות-מעמד במציאות.

מה הטענה המרכזית בפסקה?

פתרון: ראשית, ננתח את הטענה בפסקה. כותרתה של הפסקה היא כי הקפדת התקשורת להציג את העמדות השונות בכל סוגיה כשוות מעמד, על מנת לאפשר לצרכן להכריע ביניהן, עשויה לפגוע בצרכן. הדוגמה המובאת להמחשת הטענה מראה כי במקרה של הצגת שתי העמדות בסוגיית תרומת האדם להתחממות הגלובלית כשוות מעמד, יש סכנה כי ייווצר הרושם השגוי שהן אכן שוות מעמד במציאות. **תמצות:** הקפדת התקשורת להציג את העמדות השונות כשוות מעמד עשויה לפגוע/להטעות את הצרכן. נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אם ידוע בוודאות שסברה כלשהי נכונה, הצגת התמיכה בה וההתנגדות לה כשוות-מעמד אינה הצגה מאוזנת.

תשובה זו אינה נכונה. הפסקה אינה עוסקת בשאלה מה המצב כאשר ידוע בוודאות מה הסברה הנכונה, אלא בהטעיית הצרכן בהצגת שתי עמדות כשוות-מעמד גם כאשר הן אינן שוות-מעמד, בנוגע לשאלה מי העמדה המקובלת יותר.

תשובה (2): הצגה מאוזנת של סוגיות באמצעי התקשורת היא שמאפשרת לצרכניהם להכריע בהן בעצמם

תשובה זו אינה נכונה. הטענה המוצגת היא הסיבה לכך שאמצעי התקשורת מקפידים להציג את העמדות השונות בסוגיות כשוות-מעמד, אולם הטענה המרכזית שבפסקה היא שהצגה זו היא לעתים בעוכרי הצרכן.

תשובה (3): ככל שסוגיה מורכבת יותר, כך קשה יותר להציגה באופן שיהיה גם מאוזן וגם נאמן למציאות

תשובה זו אינה נכונה. הפסקה אינה עוסקת בקושי בהצגת סוגיות מורכבות, אלא בעיוות שעשוי להיגרם כתוצאה מהצגת עמדות שונות בסוגיה מסוימת כשוות-מעמד.

תשובה (4): כלי תקשורת המציגים הצגה מאוזנת של סוגיה שבמציאות אין בה איזון, עלולים להטעות את צרכניהם.

זו התשובה הנכונה. לפי הפסקה, הצגה מאוזנת של עמדות עשויה להטעות את הצרכן לחשוב כי זה המצב בעוד שבמציאות העמדות אינן שוות-מעמד.

תשובה (4).

15. השאלה: המנהלת: "ביקשתי מהמורה לספרות להעביר שיעור בחשבון, ולהפתעתי לאחר השיעור סיפר לי אחד התלמידים כי היה זה שיער מאלף."

סנדרה: "מטייל מנוסה אינו מסתפק בפטרייה אחת על אדמת היער כדי לקבוע שאמש ירד גשם."

נראה שסנדרה מדמה בדבריה -

פתרון: משל הוא דרך לבקר את דרך החשיבה או התנהלות של האדם אשר מספרים לו את המשל. סנדרה מבקרת את מסקנתה של המנהלת, ומדמה את המנהלת למטייל מנוסה שאינו אמור להסתפק בפטרייה בודדת (=דעתו של אחד התלמידים), על מנת לקבוע שירד גשם (=כשיעור היה מאלף/מצוין).

תשובה (3).

16.

השאלה: צירופן של ארבע הטענות הבאות מכיל סתירה פנימית. השמטה של איזו טענה **תותיר את הסתירה בעינה?**

תשובה (1): ימימה לעולם אינה עושה דבר שהיא אינה רוצה לעשותו

תשובה (2): הוריה של ימימה רוצים שהיא תסדר את החדר שלה בעצמה

תשובה (3): ימימה לעולם אינה רוצה לסדר את החדר שלה בעצמה

תשובה (4): לפעמים ימימה מסדרת את החדר שלה בעצמה

פתרון: ניתן לבדוק כיצד משפיעה השמטת כל אחת מהתשובות או לחפש מה הסתירה בין הטענות על מנת למצוא מיהי התשובה שיש להשמיט על מנת להותיר את הסתירה.

נשמיט את תשובה (1): אם נשמיט תשובה זו נמצא כי הטענות הנותרות הן שהוריה של ימימה רוצים שהיא תסדר את החדר בעצמה (תשובה 2), אולם ימימה לעולם אינה רוצה לסדר את החדר בעצמה (תשובה 3), ולמרות זאת היא מסדרת לעתים את החדר שלה בעצמה (תשובה 4). אין כל סתירה בין העובדה שימימה לעולם אינה רוצה לסדר את החדר שלה בעצמה, לבין העובדה שלעתים היא עושה זאת, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

נשמיט את תשובה (2): אם נשמיט תשובה זו נמצא כי הטענות הנותרות הן שימימה לעולם אינה עושה דבר שהיא אינה רוצה לעשות (תשובה 1); ימימה לעולם אינה רוצה לסדר את החדר בעצמה (תשובה 3), לפעמים ימימה מסדרת את החדר שלה בעצמה (תשובה 4).

נצרף את הטענות שבתשובות (1) ו-(3): ימימה לעולם אינה רוצה לסדר את החדר שלה בעצמה, וימימה לעולם אינה עושה דבר שאינה רוצה לעשות. מצירוף הטענות עולה שימימה אמורה שלא לסדר אף פעם את החדר שלה בעצמה (שהרי היא לעולם אינה עושה משהו שהיא אינה רוצה לעשותו).

העובדה שלעתים ימימה מסדרת את חדרה כפי שנתון בתשובה (4) עומדת בסתירה לצירוף הטענות שבתשובות (1) ו-(3), ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

17.

השאלה: בעולם היווני-רומי בעת העתיקה הייתה נפוצה **הקסניה** – קשר בין פרטים הבאים מיחידות חברתיות נפרדות שבא לידי ביטוי בחילופי סחורות ושירותים ביניהם. תכליתה הייתה לתת בידי הצדדים מנוף חוץ-קהילתי לקידום האינטרסים האישיים שלהם, ומכאן שהיא לא הייתה אמורה מעולם – חרף שכיחותה של רטוריקה ברוח זו במקורות מתקופה זו – לעשותם לחברים קרובים באמת. ועם זאת, היוונים החשיבו את הקסניה לאחת מקטגוריות המשנה של הידידות, ואריסטו אף ראה בה את החשובה שבהן. איזו מן הטענות הבאות משתמעת מן הפסקה בנוגע לקסניה?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות, ונבדוק אותן אל מול האמור בפסקה:

תשובה (1): מאזכוריה במקורות מן התקופה שהיא הייתה נפוצה בה, עולה לעתים קרובות הרושם שמדובר בקשר של חברות קרובה

זו התשובה הנכונה. בפסקה נטען כי על אף שמטרת הקסניה הייתה לתת בידי הצדדים מנוף לקידום האינטרסים האישיים שלהם, והיא לא הייתה אמורה לעשותם לחברים קרובים באמת, הרי שבמקורות של אותה תקופה הייתה שכיחה רטוריקה לפיה זו הייתה תכליתה של הקסניה. בסיום הפסקה נטען כי היוונים אף החשיבו אותה לקטגורית משנה של ידידות, ואריסטו ראה בה את חשובה שבקטגוריות המשנה של הידידות.

תשובה (2): אריסטו ראה בה סוג קשר חשוב יותר מקשרי ידידות

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה "היוונים החשיבו את הקסניה לאחת מקטגוריות המשנה של הידידות, ואריסטו אף ראה בה את החשובה שבהן." מהפסקה עולה כי אריסטו ראה בה את קטגוריית המשנה החשובה ביותר של הידידות. לא ניתן לטעון שבעיני אריסטו היא סוג קשר החשוב מקשרי ידידות, כאשר היא סווגה על ידו כקטגורית המשנה החשובה ביותר של קשרי ידידות.



תשובה (3): היא לא הצליחה להביא לידי יצירת קשרים בין פרטים מיחידות חברתיות נפרדות, כיוון שהושתתה על אינטרסים אישיים

תשובה זו אינה נכונה. בפסקה כי הקסנייה לא הצליחה ליצור קשרים בין פרטים מיחידות חברתיות נפרדות ו/או מה הייתה הסיבה לחוסר ההצלחה, אלא נטען כי תכליתה/מטרתה הייתה לתת בידי הצדדים מנוף לקידום האינטרסים האישיים שלהם, וכי היא לא הייתה אמורה לעשותם לחברים קרובים.

תשובה (4): מטרתה הייתה ליצור קירוב בין קהילות נפרדות באמצעות קשרים כלכליים ביניהן

תשובה זו אינה נכונה. לפי הפסקה: "תכליתה הייתה לתת בידי הצדדים מנוף חוץ-קהילתי לקידום האינטרסים האישיים שלהם, ומכאן שהיא לא הייתה אמורה מעולם – חרף שכחותה של רטוריקה ברוח זו במקורות מתקופה זו – לעשותם לחברים קרובים באמת."

תשובה (1).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: מהי ה"תופעה" (שורה 4)?

פתרון: הפסקה הראשונה נפתחת בקביעה שרוב ספרי הילדים נכתבים בחרוזים. המשך הפסקה מעלה שאלות שונות בקשר לשימוש הנרחב בחריזה: מה יש בחריזה שקוסם כל כך לכותבים? ומדוע ישנם כותבים המתעקשים להשתמש בה גם כאשר הסיפורים לא נשכרים מכך. הפסקה מסתיימת באזכור מאמר שבו מבקרת הספרות יעל דר מונה כמה מן הסיבות לתופעה. התופעה אליה מתייחסים היא תופעת החריזה בספרי ילדים, אשר ישנם כותבים המשתמשים בה גם כאשר היא אינה משרתת את הסיפורים.

תשובה (1).

19. השאלה: איזה מהבאים הוא אחד מ"מקרים אלו" (שורה 9)?

פתרון: הפסקה השנייה נחלקת לשני חלקים: מקרים בהם מוצדק להשתמש בחריזה - כאשר הם מקלים על הילדים, ומנגד מקרים שבהם השימוש בחריזה 'כופה' על המחבר להפוך את סדר המילים או להשתמש במילים שפחות מתאימות ואז היא אינה מסייעת לעשות כן. המילים "מקרים אלו" בשורה 9, מתייחסים למצב השני, מקרים בהם השימוש בחריזה גורם לשימוש במילים לא מתאימות או לשינוי הסדר שלהן במשפט.

תשובה (1).

20. השאלה: איזו מהטענות הבאות עולה מהפסקה השלישית?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): פעוט יכול ליהנות מהצלילים הנחרזים גם אם אינו מבין את משמעות המילים

זו התשובה הנכונה. לפי הפסקה: "חרוזים ופטוטי לשון למיניהם מהנים מאוד את הפעוט ומספקים את הצורך הפנימי שלו.... גם כשמילות החרוזים אינן מובנות..." (שורות 12-14). מכאן ניתן להסיק שפעוט יכול ליהנות מהצלילים גם כאשר הוא אינו מבין את משמעות המילים.

תשובה (2): כדי שיצירה מחורזת תעורר שמחה אצל פעוטות עליה לומר דבר מה

תשובה זו אינה נכונה. כאמור בתשובה הקודמת, פעוטות יכולים ליהנות מיצירות מחורזות גם בשלב שהם אינם מבינים את משמעות המילים.

תשובה (3): החריזה מסבה לילדים יותר הנאה מכל פטוטי הלשון למיניהם

תשובה זו אינה נכונה. אין השוואה בפסקה בין ההנאה שפעוטות מפיקים מחריזה לעומת פטוטי לשון, אלא נטען כי: "חרוזים ופטוטי לשון מהנים מאוד את הפעוט..."

תשובה (4): ילדים בוגרים נהנים בדרך כלל ממילים מחורזות גם אם אין בהן אמירה של ממש

תשובה זו אינה נכונה. בפסקה נטען כי: "שמחת רכישת השפה אינה רלוונטית אם הילד גדל וכבר אמון לא רק על עצם הדיבור אלא גם על אמירת דבר-מה." (שורות 17-18). מכאן ניתן להסיק שהילדים הבוגרים כבר אינם נהנים מהפקת צלילים בלבד אם אין בהם משמעות, ולכן הם אינם נהנים ממילים מחורזות כאשר אין להן משמעות.

תשובה (1).

21. השאלה: מה תפקידה של השאלה "איזה הורה לא סיפר לילדו סיפור פרי דמיונו" ?

פתרון: השאלה המוצגת מופיעה לאחר הטענה כי רבים טועים וחושבים שכתובת סיפור לילדים קטנים היא משימה קלה. מכאן שמטרת השאלה היא להדגים כי למעשה כל אחד ניסה "לכתוב" סיפור לילדים, כלומר כולם סבורים שחיבור סיפור לילדים הוא משימה קלה לכאורה.

תשובה (1).

22. השאלה: למה הכוונה באמירה שהחריזה לפעוטות היא "הרגל" (שורה 24)?

פתרון: הפסקאות השונות מציגות סיבות שונות לחריזה בסיפורי ילדים. כוונת האמירה שהחריזה היא הרגל היא פשוטה כמשמעה, כלומר כוונת האמירה היא שמכיוון שמחברי סיפורי הילדים 'רגילים' שיש בהם חריזה הרי שגם הם מתברים את הסיפורים עם חריזה.

תשובה (4).

23. השאלה: לדעת יעל דר, הספר המחורז "אייה פלוטו" מאת לאה גולדברג נעים לשמיעה. על פי הפסקה האחרונה, מה תטען דר בנוגע לספר?

פתרון: בפסקה האחרונה נטען כי ישנם רבים הסבורים שאם הטקסט מחורז הוא גם נעים לשמיעה. מטרתו של הציטוט המובא בסוף הפסקה של יעל דר: "לפעמים חרוז הוא סתם בזבוז", הוא להמחיש את הטענה שבאה לפניו כי אם בכותב אינו קשוב לאלמנטים אמנותיים חשובים כמו משקל וקצב החריזה עלולה הישמע רע. אם לדעת יעל דר הספר "אייה פלוטו" נעים לשמיעה, הרי שהחרוזים בספר לא היו בזבוז או במילים אחרות, ככל הנראה לדעתה המחברת - לאה גולדברג, הייתה קשובה לאלמנטים כמו משקל וקצב.

תשובה (4).

